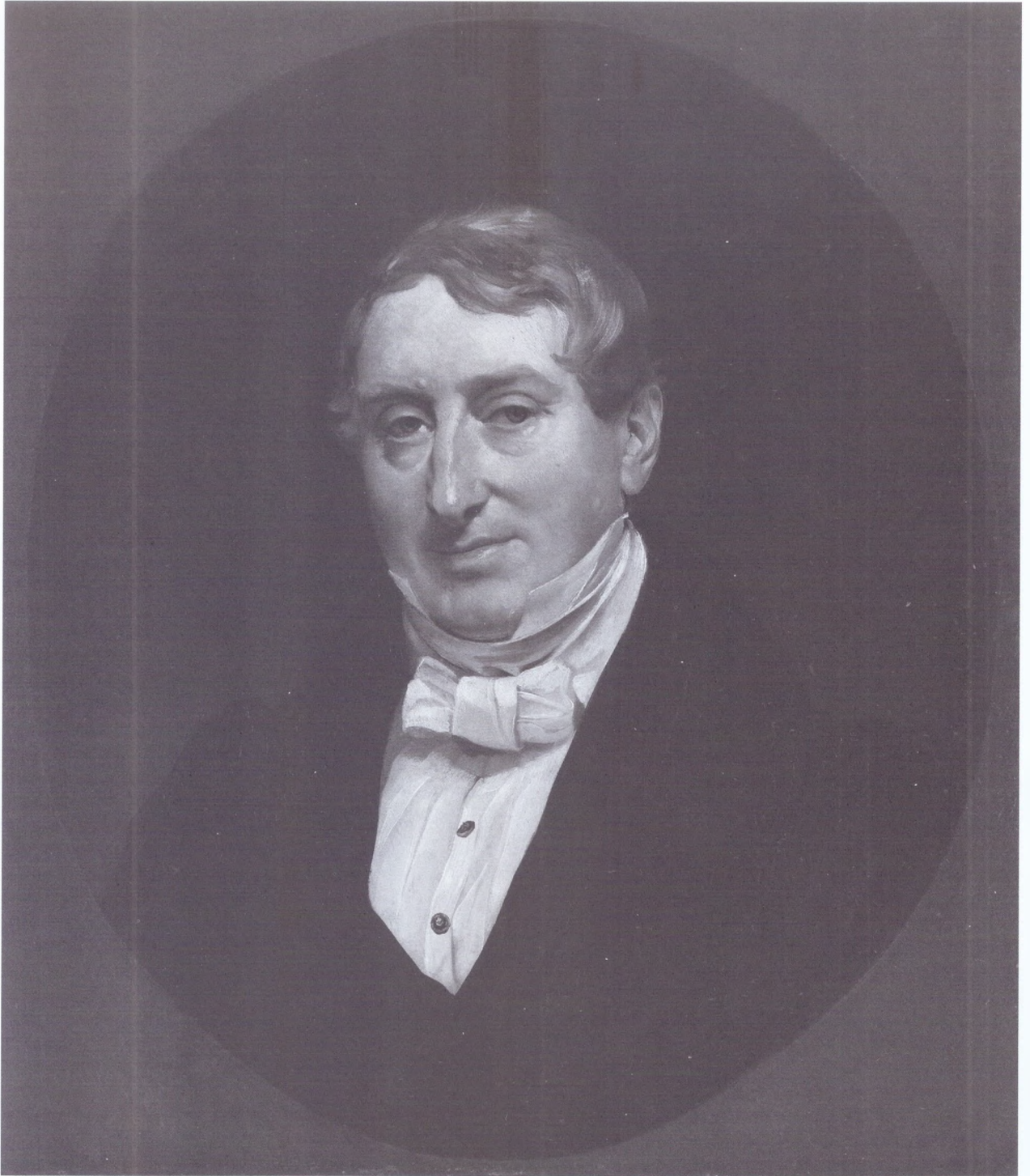

Рудзите К. Коллекция русской живописи в Латвийском Национальном художественном музее // *Patiesība un skaistums : Krievu reālistiskā glezniecība no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas* = *Правда и красота : Русская реалистическая живопись из коллекции Латвийского Национального художественного музея* : [Альбом выставки : Октябрь 2007 – Март 2008, Galleria Civica di Palazzo Loffredo, Potenza, Italia ; Февраль–Март 2009, LNMM, Rīga]. – Rīga, 2009, С. 11–17.

Small text label below the circular painting.

Karls **BRILOVS**. **Georga Kleberga portrets**. Ap 1833. gadu. Audekls, eļļa. 72 x 62. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
Карл **БРЮЛЛОВ**. **Портрет Георга Клеберга**. Около 1833 года. Холст, масло. 72 x 62. Латвийский Национальный художественный музей

Krievu glezniecības kolekcija Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā

Ksenija RUDŽĪTE

Latvijas Nacionālais mākslas muzejs ir lielākā tēlotājmākslas darbu krātuve valstī. Tā pamatkolekciju veido latviešu mākslinieku darbi, kas tapuši laikā no 18. gadsimta līdz mūsdienām. Te atrodas arī Baltijā lielākais krievu glezniecības, grafikas, tēlniecības un lietišķās mākslas darbu krājums, kura veidošana aizsākās 19. gadsimta otrajā pusē. Tajā laikā Rīgā bija divas plašākai publikai pieejamas mākslas darbu kolekcijas – Rīgas pilsētas gleznu galerija (kopš 1869. gada) un Mākslas veicināšanas biedrības jeb “Kunstverein” kolekcija (kopš 1872. gada), kurās līdz ar citu zemju mākslinieku darbiem atradās arī krievu mākslinieku gleznas.

19. gadsimtā tagadējās Latvijas teritorija ietilpa Krievijas impērijas sastāvā, līdz ar to vēsturiski politiskā situācija bieži vien ietekmēja arī mākslas dzīves norises. Piemēram, 1884. gadā Pēterburgas Ķeizariskā mākslas akadēmija nosūtīja Rīgas pilsētas mākslas galerijai (tāpat kā citām Krievijas impērijas mākslas darbu krātuvēm) mākslas darbus no savas kolekcijas. Starp tiem bija slavenā marīnista Ivana Aivazovska ainavas “Saulriets pie jūras” (1848) un “Skats uz Zelta Ragu. Konstantinopole” (1870, skatāma izstādes katalogā) un citi krievu mākslinieku darbi. Pēc diviem gadiem (1886) Aivazovskis pēc savu darbu izstādes Rīgā uzdāvināja Rīgas galerijai lielisku ainavu “Migla pār jūru” (1884). 1894. gadā Klēbergu ģimene uzdāvināja galerijai vienu no labākajiem kolekcijas darbiem – slavenā krievu gleznotāja Karla Brilova darbu “Georga Klēberga portrets” (Ap 1833), kas gleznots Romā, bet 1895. gadā kāda privātpersona uzdāvināja Aleksandra Riconi gleznu “Kardināls un abats” (1878, skatāma izstādes katalogā). 1904. gadā, pildot pilsētas galvas Ludviga Kerkoviusa testamentā pausto gribu, galerijā tika nodota Alekseja Bogoļubova ainava “Bāka un mols Treporas ostā” (1878). Galerijas krājumi tika papildināti ar reālistiskā un akadēmiskā virziena mākslinieku darbiem, ne tikai saņemot tos dāvinājumā no privātpersonām, bet arī pērkot krievu mākslas izstādēs. Piemēram, 1896. gada akadēmiskajā izstādē tika iegādāta Henrika Semiradska glezna “Jaunas sievietes portrets” (19. gs. 80. gadi), savukārt Ceļojošo mākslas izstāžu biedrības 25. izstādē, kura 1897. gadā notika Rīgā, tika nopirkta Nikolaja Kasatkina glezna “Apgabaltiesas zālē” (1897).

Arī Mākslas veicināšanas biedrības kolekcijā nonāca arvien jauni krievu mākslinieku darbi. 1874. gadā tā ieguva Aleksandra Riconi gleznu “Romās traktieris” (1874), bet 1887. gadā mākslinieks uzdāvināja arī divas Vladimira Orlovskā ainavas. Kopš 1889. gadā biedrības īpašumā Alekseja Bogoļubova glezna “Neapoles osta mēnessgaismā” (1859). Savukārt 1901. gadā pēc Īzaka Levitāna izstādes, kura Rīgā notika pēc viņa nāves, kolekciju papildināja glezna “Ainava ar vilcienu” (Ap 1900. gadu, skatāma izstādes katalogā). 19. gadsimta 70. gados Rīgā dzimušais gleznotājs un zīmētājs

Коллекция русской живописи в Латвийском Национальном художественном музее

Ксения РУДЗИТЕ

Латвийский Национальный художественный музей – самое крупное собрание произведений изобразительного искусства в стране. Основу собрания музея составляет коллекция латышского искусства, охватывающая период с XVIII века и до наших дней. Здесь находится и самое большое в Балтии собрание произведений русской живописи, графики, скульптуры и прикладного искусства. История формирования собрания восходит ко второй половине XIX века. В это время в Риге существовали две коллекции произведений искусства, открытые для публики, – Рижская городская картинная галерея (с 1869 года) и коллекция Общества поощрения художеств, или «Kunstverein» (с 1872 года), где, наряду с произведениями художников других стран, находились и картины русских художников. В XIX веке территория Латвии входила в состав Российской империи, поэтому историко-политическая ситуация нередко определяла и факторы художественной жизни. Так, в 1884 году Петербургская Императорская Академия художеств отправила в Рижскую городскую картинную галерею, как и в другие провинциальные собрания Российской империи, произведения из своей коллекции. В их числе находились пейзажи знаменитого мариниста Ивана Айвазовского – «Закат солнца на море» (1848) и «Вид на Золотой Рог. Константинополь» (1870, включён в каталог выставки) – и другие работы русских авторов. Два годами позже Айвазовский после выставки своих произведений в Риге оставил в дар Рижской галерее великолепный пейзаж «Туман на море» (1884). В 1894 году галерея получила в дар от семьи Клебергов одно из лучших живописных произведений коллекции – «Портрет Георга Клеберга» (ок. 1833) работы знаменитого русского живописца Карла Брюллова, написанный им в Риме, а в 1895 году от частного лица – картину Александра Рицони «Кардинал и аббат» (1878, включена в каталог выставки). По завещанию городского головы Людвиг Кerkовиуса в 1904 году в галерею был передан пейзаж Алексея Боголюбова «Маяк и мол в гавани Трепор» (1878). Работы художников как реалистического, так и академического направления в галерею поступали не только от частных лиц, но и приобретались с выставок русского искусства. Так, с академической выставки была куплена в 1896 году картина Генриха Семирадского «Портрет молодой женщины» (1880 годы), а с 25 выставки Товарищества передвижных художественных выставок, проходившей в Риге в 1897 году, – картина Николая Касаткина «В зале окружного суда» (1897).

Пополнялась работами русских живописцев и

Georgs Vilhelms Timms, kurš bija labi pazīstams Krievijā un Vācijā, uzdāvināja biedrībai plašu krievu grafiķu un gleznotāju darbu kolekciju, bet viņa mantinieki 1904., 1905., 1914. gadā nodeva šai mākslas darbu krātuvei paša meistara mantojumu, kurā bija aptuveni 300 glezniecības un grafikas darbu.

1905. gada septembrī Rīgas un visa Baltijas reģiona kultūras dzīvē norisinājās ļoti svarīgs notikums – tika atklāts Rīgas pilsētas mākslas muzejs, kas pēc arhitekta un mākslas vēsturnieka Vilhelma Neimaņa projekta tika būvēts historisma stilā un veiksmīgi iekļāvās pilsētas skaistāko ēku kompleksā. Muzeja ekspozīciju veidoja iepriekš minēto darbu krājums un Frīdriha Brederlo kolekcija. Interesanti, ka direktors Vilhelms Neimanis, kuram bija samērā konservatīvi uzskati par mākslu, iegādājās krievu gleznotāja Iljas Maškova darbu "Meitene ar ziediem un augļiem" (1908), kas Rīgā tika eksponēts 1910. gadā Pēterburgas avangarda mākslinieku grupas "Jaunatnes savienība" izstādē.

Kopš 1919. gada, kad Latvija jau bija ieguvusi valstisko neatkarību, Rīgas pilsētas muzeju vadīja pazīstamais gleznotājs Vilhelms Purvītis. Šajā laikā tika aktīvi viedota latviešu nacionālās mākslas kolekcija. Tika papildināta arī krievu mākslas kolekcija – izstādēs iegādājās krievu gleznotāju un grafiķu Sergeja Vinogradova, Nikolaja Bogdanova-Bejska, Konstantina Bogajevska u. c. darbus. Tajā pašā laikā tika paplašināta arī Valsts mākslas muzeja kolekcija. Tās krātuvē laika posmā no 1920. līdz 1940. gadam nonāca vairāku krievu mākslinieku darbi, piemēram, Alekseja Savrasova glezna "Ainava ar upi un zvejnieku" (1859), Nikolaja Sverčkova darbs "Trijūgs" (1856–1864), kā arī Sergeja Vinogradova, Konstantina Korovina u. c. darbi.

Kad 1940. gadā Latvijā ienāca padomju karaspēks, tā drīz kļuva par Padomju Savienības daļu. Pēc kara abi muzeji tika pārdēvēti un to kolekcijas sadalītas. Visi krievu mākslinieku darbi nonāca Rīgas pilsētas mākslas muzejā, kuru tagad sauca par LPSR Valsts latviešu un krievu mākslas muzeju.

19. gs. 40.–60. gados ideoloģisku apsvērumu dēļ muzeja darbā lielāka vērība tika pievērsta tam, lai izveidotu pilnvērtīgu krievu un padomju mākslas kolekciju. Šajā laikā tika izveidota krievu gleznu pamatkolekcija. Maskavas un Ļeņingradas (Pēterburgas) mākslas darbu iepirkuma komisijas nodeva muzeja rīcībā dažādus darbus, līdz ar to reizēm kopā ar mākslinieciski mazāk vērtīgām gleznām tajā nonāca arī īsti šedevri, piemēram, Alekseja Savrasova "Ainava ar varavīksni" (1881, skatāma izstādes katalogā), Konstantina Korovina darbs "Uz terases" (1910, skatāma izstādes katalogā), Filipa Maļavina glezna "Krievu zemnieces" (1925, skatāma izstādes katalogā), Vasilija Surikova darbs "J. Sabašņikovas portrets" (1907), kā arī Konstantina Korovina, Borisa Kustodijeva, Vasilija Perova, Iljas Repina, Kuzmas Petrova-Vodkina un citu mākslinieku darbi. Viens no labākajiem padomju perioda

kolekcija Общества поощрения художеств. Ужe с 1889 года здесь находилась картина Алексея Боголюбова «Неаполитанская гавань при лунном освещении» (1859), в 1874 году поступила работа «Римская харчевня» (1874) Александра Ричцони. Последний, в свою очередь, подарил в 1887 году два пейзажа живописца Владимира Орловского. После посмертной выставки Исаака Левитана в Риге в 1901 году была приобретена картина «Пейзаж с поездом» (ок. 1900, включена в каталог выставки). Большое собрание графических и живописных произведений русских художников передал в дар Обществу в 1870 годы уроженец Риги, известный в России и Германии живописец и рисовальщик Георг Вилхелм Тимм. В свою очередь, в 1904, 1905 и 1914 годах наследники Тимма передали художественное наследие самого мастера, составляющее около 300 живописных и графических работ.

В сентябре 1905 года в культурной жизни Риги и всего балтийского региона произошло важнейшее событие – для публики открыл двери Рижский городской художественный музей, здание которого, построенное в стиле историзма по проекту немецкого архитектора и историка искусства Вилхелма Нейманиса, стало архитектурным украшением города. Экспозицию музея составили уже упомянутые выше коллекции и собрание Фридриха Бредерло. Интересно отметить, что достаточно консервативный в своих взглядах на искусство Вилхелм Нейманис, будучи директором музея, приобрёл для коллекции картину русского живописца Ильи Машкова «Девушка с цветами и фруктами» (1908), которая экспонировалась в Риге в 1910 году на выставке авангардного объединения «Союз молодёжи».

С 1919 года, после того как Латвия стала независимым государством, Рижский городской художественный музей возглавил знаменитый живописец Вилхелмс Пурвītис. В этот период началось активное формирование коллекции национального латышского искусства. Однако пополнялась и коллекция русского искусства – закупались с выставок работы русских живописцев и графиков: Сергея Виноградова, Николая Богданова-Бельского, Константина Богаевского и других. В то же время расширялась и другая коллекция – Государственного художественного музея. Среди его приобретений 1920–1940 годов можно назвать произведения русских авторов: «Пейзаж с рекой и рыбаком» (1859) Алексея Savрасова, «Тройка» (1856–1864) Николая Сverчкова, картины Сергея Виноградова, Константина Коровина и др.

Iļja MAŠKOVŠ. Meitene ar ziediem un augļiem. 1908. Audekls, eļļa. 130 x 170. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
Илья МАШКОВ. Девушка с цветами и фруктами. 1908. Холст, масло. 130 x 170. Латвийский Национальный художественный музей

Nikolaja un Svjatoslava Rērihu darbu ekspozīcija. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. 2008

Экспозиция произведений Николая и Святослава Рерихов.
Латвийский Национальный художественный музей. 2008

Skats no izstādes "Pēterburgai–300". Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. Mazā zāle. 2003

Фрагмент выставки «Петербург–300». Малый зал Латвийского Национального художественного музея. 2003

darbiem ir Aleksandra Deinekā monumentālā glezna "Pusdienu pārtraukumā Donbasā" (1935, skatāma izstādes katalogā), kura arī mūsdienās rada neatslābstošu Krievijas un citu valstu mākslas zinātnieku interesi. Otru gleznu "Zēni atpūtā" (1933, skatāma izstādes katalogā) mākslinieks uzdāvināja muzejam pēc personalizstādes, kura 1967. gadā notika Rīgā. Vienlaikus muzeja kolekcija tika papildināta, iegādājoties darbus no privātpersonām un saņemot dāvinājumus. Piemēram, 1992. gadā Hamburgas Vācbaltu biedrība, pildot Gustava Karnevala gribu, nodeva muzejam Nikolaja Bogdanova-Beļska gleznu "Nākamais mūks" (1890) – paša autora veidotu slavenā audekla atkārtojumu, kuru viens no 19. gadsimta otrās puses vadošajiem krievu kritiķiem nosaucis par Ceļojošo mākslas izstāžu biedrības 18. izstādes pērli.

19. gs. 50.–80. gados kolekciju papildināja arī citu republiku – Ukrainas, Azerbaidžānas, Armēnijas, Igaunijas, Lietuvas u. c. – mākslinieku darbi. 70. gados sāka veidoties krievu ikonu kolekcija, kurā tagad ir vairāk kā simt darbu, kas aptver laika posmu no 16. gs. līdz 20. gs. sākumam.

Katrā kolekcijā ir darbi, kuriem ir interesants, gandrīz neticams liktenis. Šāds liktenis piemeklējās arī vienu no vērtīgākajiem kolekcijas darbiem – Oresta Kiprenska audeklu "Filēmons un Baukīda" (1802). Restaurējot kādu nezināma mākslinieka darbu, kurā attēlota mitoloģiskā aina, pēkšņi atklājās romantisma laikmeta izcilā krievu gleznotāja Oresta Kiprenska paraksts. Kā liecina vēstures dati, jaunais mākslinieks par šo gleznu ir saņēmis Pēterburgas Mākslas akadēmijas mazo zelta medaļu. 19. gs. pirmajā pusē darbs atradās mecenāta Pāveta Sviņina kolekcijā, bet pēc tam uz ilgu laiku pazuda no interesentu redzesloka. 20. gs. 60. gados šis audekls nonāca pie kādas privātpersonas Rīgā un tika uzskatīts par nezināma autora darbu, kuru tad arī muzejs iegādājās. Pēc restaurācijas tas nu jau vairāk kā 40 gadus skatāms muzeja pastāvīgajā ekspozīcijā. Grigorija Čerņecova lielisko panorāmu "Konstantinopole. Skats no Peras" (1862) kāda sieviete atstāja muzeja gaitenī. Audekls bija saplēsts un tik netīrs, ka attēlu bija grūti saskatīt. Kad darbs tika rūpīgi restaurēts, atklājās brīnišķīga glezna, kā arī paraksts un uzraksti, kas ļāva noteikt tā autoru un nosaukumu. Abas gleznas tagad rotā muzeja pastāvīgo ekspozīciju.

Krātuvē glabājas arī ar Latviju saistīto krievu mākslinieku kolekcijas. 20. gadsimta 20. gadu sākumā Nikolajs Bogdanovs-Beļskis, Sergejs Vinogradovs, Konstantīns Visockis emigrēja uz Rīgu, kura viņiem kļuva par otro dzimteni – šeit mākslinieki turpināja aktīvi un sekmīgi strādāt, piedalījās vietējo mākslinieku izstādēs, vadīja mākslas studijas.

Viena no interesantākajām un pilnīgākajām muzeja krājumā ir Nikolaja Rēriha darbu kolekcija. Tās izveide saistīta ar Rēriha biedrību, kura 30. gados aktīvi darbojās Rīgā. Mākslinieks

После прихода советских войск в 1940 году Латвия стала частью Советского Союза. Оба музея после войны были переименованы, и их коллекции разделены. Все произведения русских художников перешли в Рижский городской художественный музей, который стал называться Государственным музеем русского и латышского искусства.

В 1940–1960 годы по идеологическим соображениям акцент в работе музея ставился на создании полноценной коллекции русского и советского искусства. В этот период сформировалась основная часть настоящей коллекции русской живописи. В музей передавались работы из закупочных комиссий Ленинграда и Москвы, и надо отметить, что вместе с малохудожественными работами нередко поступали истинные шедевры – «Пейзаж с радугой» (1881, включена в каталог выставки) Алексея Саврасова, «На террасе» (1910, включена в каталог выставки) Константина Коровина, «Русские крестьянки» Филиппа Малявина (1925, включена в каталог выставки), «Портрет Е. Сабашниковой» (1907) Василия Сурикова, картины Константина Коровина, Бориса Кустодиева, Василия Перова, Ильи Репина, Кузьмы Петрова-Водкина и других. Среди лучших произведений советской эпохи – монументальная картина Александра Дейнеки «В обеденный перерыв в Донбассе» (1935, включена в каталог выставки), к которой не иссякает интерес со стороны исследователей как в России, так и других стран. Вторая его картина «Отдыхающие мальчики» (1933, включена в каталог выставки) была подарена самим автором после его персональной выставки в Риге в 1967 году. Одновременно музей приобретал произведения от частных лиц, а многие работы поступали в собрание как дары. Так, например, в 1992 году Общество балтийских немцев из Гамбурга по завещанию Густава Карневала передало музею картину Николая Богданова-Бельского «Будущий инок» (1890) – авторское повторение знаменитого полотна, которое один из ведущих русских критиков второй половины XIX века назвал жемчужиной 18 выставки ТПХВ.

В 1950–1980 годы коллекция пополнялась и работами художников из союзных республик – Украины, Азербайджана, Армении, Белоруссии, Эстонии, Литвы и других. В 1970 годы стала формироваться коллекция русской иконы, которая сейчас насчитывает более 100 произведений XVI – начала XX веков.

В каждой коллекции есть произведения с интересной судьбой, почти невероятной историей. Такую историю имеет ценнейшее полотно коллекции

«Филемон и Бавкида» (1802) Ореста Кипренского. В процессе реставрации на картине неизвестного живописца, изображающей мифологическую сцену, была обнаружена подпись Ореста Кипренского – выдающегося русского живописца эпохи романтизма. По историческим данным известно, что за эту картину юный художник был удостоен малой золотой медали Петербургской Академии художеств. В первой половине XIX века работа находилась в коллекции мецената Павла Свинына, а впоследствии на долгие годы исчезла из поля зрения. В 1960 годы полотно оказалось у частного лица в Риге как произведение анонимного автора и было приобретено музеем. После реставрации вот уже в течение 40 лет оно находится в постоянной экспозиции музея. Великолепную панораму «Константинополь. Вид из Перы» (1862) Григория Чернецова оставила в коридоре музея неизвестная женщина. Холст был порван и загрязнён так, что на нём почти не просматривалось изображение. После тщательной реставрации открылась прекрасная живопись, подписи и надписи, указывающие на автора и название картины. Оба полотна в настоящее время украшают постоянную экспозицию музея.

В собрании имеются отдельные коллекции произведений русских художников, связанных с Латвией. Николай Богданов-Бельский, Сергей Виноградов, Константин Высотский эмигрировали в Ригу в начале 1920 годов. Здесь они обрели вторую родину – продолжали активно и успешно творчески работать, участвовать в выставках местных художников, вести художественные студии.

Одна из наиболее интересных и цельных коллекций – коллекция произведений Николая Рериха. Её история связана с культурным Обществом Рериха, активно работавшим в Риге в 1930 годы. Художник, живший в то время в Индии, выбрал лучшие свои картины для латвийского Общества Рериха, выразив желание, чтобы коллекция его произведений находилась на родине предков. Отдельный зал, в котором с 1974 года экспонируются работы Николая Рериха, неизменно пользуется огромным интересом со стороны публики.

В коллекцию русского искусства входит также небольшое собрание произведений скульптуры, в числе которых «Садко» (1899–1900) и «Весна» (1899–1900) Михаила Врубеля, выполненные в керамике. Обширную коллекцию графики составляют рисунки, акварели и произведения печатной графики XVIII–XX веков, представленной ведущими мастерами этого вида искусства. Среди произведений декоративно-

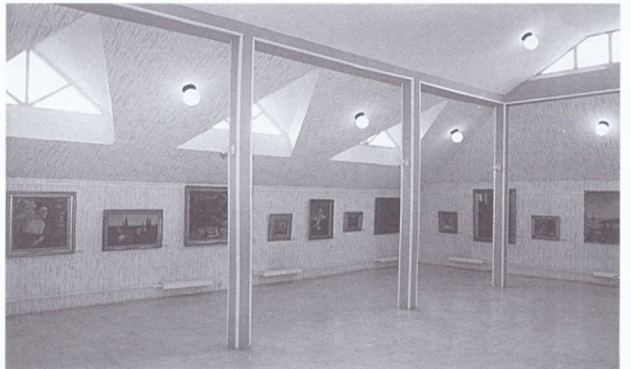
tajā laikā dzīvoja Indijā. Viņš izvēlējās savus labākos darbus, lai dāvinātu tos Latvijas Rēriha biedrībai, jo vēlējās, lai viņa gleznu kolekcija glabātos senču dzimtenē. Zāle, kurā kopš 1974. gada tiek eksponēti tikai Rēriha darbi, apmeklētājos vienmēr rada lielu interesi.

Muzejā ir arī neliela krievu mākslinieku veidoto skulptūru kolekcija, kurā atrodas, piemēram, Mihaila Vrubeļa keramikas darbi "Sadko" (1899–1900) un "Pavasaris" (1899–1900). Plašu grafikas kolekciju, kurā savākti vadošo mākslinieku darbi, veido 18.–20. gadsimta zīmējumi, akvareļi un estampi. No dekoratīvi lietišķās mākslas darbiem gribētos īpaši akcentēt pagājušā gadsimta 20. gadu t. s. aģitporcelānu, ko klāj revolūcijas lozungi, uzsaukumi, padomju simbolika. Krājuma pamatā ir latviešu skulptora Teodora Zaļkalna kolekcija.

Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krievu mākslas kolekcijas savdabīgumu nosaka tās daudzveidība un skaidri definētas koncepcijas trūkums. Vēsturiski noticis tā, ka krājuma pamatu veido reālistiskās glezniecības darbi, kuri radīti laikā no 19. gs. līdz 20. gs. sākumam, to vidū – arī iepriekš minētie izcilu krievu mākslinieku šedevri. Nozīmīga vieta kolekcijā ierādāma arī variantiem, studijām, skicēm, kas radītas daudziem krievu meistaruru hrestomātiskiem darbiem, piemēram, Vasilija Surikova gleznei "Bajāriene Morozova" (1884, skatāma izstādes katalogā), Ivana Kramskoja darbiem "Neremdināmās bēdas" (1883, skatāma izstādes katalogā), "Kristus tuksnesi" (1872) un Iljas Repina gleznei "Parizes kafējnīca" (1875). Interesi raisa arī 20. gadsimta sākuma meistaruru Nadeždas Udaļcovas, Martiroša Sarjana, Zinaidas Serebrjakovas, Pjotra Končalovska u. c. darbi, kuri attiecas uz viņu daiļrades vēliņo posmu.

Daudzas muzeja krājumā esošās gleznas tiek minētas dažādās monogrāfiskās apcerēs par krievu mākslinieku dzīvi un radošo darbību un tiek eksponētas izstādēs Krievijas, Somijas, Lietuvas, Igaunijas un citu valstu izstāžu zālēs – Maskavā, Pēterburgā, Helsinkos, Pori u. c. Kolekcija tiek regulāri eksponēta LNMM un citu Latvijas muzeju rīkotajās tematiskajās izstādēs. Ļoti plaši šie darbi bija pārstāvēti LNMM simt gadu jubilejai veltītā cikla pirmajā izstādē "Secundum Artem. 19. gadsimta akadēmiskā glezniecība". Varam minēt arī vairākas citas nozīmīgas ekspozīcijas: "Pēterburgai – 300" (LNMM, 2003), "Krievu māksla no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas" (Jelgava, Rēzekne, Daugavpils, 2000–2002), "Patiesība un skaistums. Krievu reālistiskā glezniecība no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas" (Potencia, Itālija, 2007–2008), "Meti un priekšmeti. Vilhelma Timma majolika" (LNMM, 2008). Tuvākajā nākotnē muzejā paredzēts rīkot to krievu mākslinieku darbu izstādi, kuri Latvijā dzīvoja 20. gadsimta 20.–30. gados.

Latvijas Nacionālā mākslas muzeja īpašumā esošā krievu glezniecības kolekcija bagātina mūsu priekšstatus par krievu mākslu, vienlaicīgi velkot paralēles ar latviešu nacionālās

glezniecības skolas rašanos un attīstību. Krievu māksla sen kļuvusi par Latvijas mākslas mantojuma neatņemamu sastāvdaļu un ir viena no starpkultūru dialoga komponentiem un mūsu valstī dzīvojošo dažādu kultūru pārstāvju integrācijas līdzekļiem.

Skats no izstādes "Meti un priekšmeti. Vilhelma Timma majolika". Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. Baltā zāle. 2008

Фрагмент выставки «Эскизы и предметы. Майолика Вильгельма Тимма». Белый зал Латвийского Национального художественного музея. 2008

Skats no izstādes "Krievu glezniecība. 19. gs. – 20. gs. sākums". Rēzekne, Latgales kultūrvēstures muzejs. 2001

Фрагмент выставки «Русская живопись. XIX–начало XX века». Резекне, Латгальский культурно-исторический музей. 2001

прикладного искусства хочется отметить агитационный фарфор 1920 годов, основу которого составила коллекция латышского скульптора Теодора Залькална. Своеобразие коллекции русского искусства Латвийского Национального художественного музея заключается в её разнообразии и отсутствии чёткой концепции в формировании. Исторически сложилось, что основу составляют произведения реалистической живописи XIX – начала XX века, среди которых уже названные выше шедевры знаменитых художников. Важную часть коллекции также представляют этюды, варианты, эскизы к хрестоматийным полотнам русских мастеров, таким как «Боярыня Морозова» (1884, включен в каталог выставки) Василия Сурикова, «Неутешное горе» (1883, включен в каталог выставки), «Христос в пустыне» (1872) Ивана Крамского, «Парижское кафе» (1875) Ильи Репина. Интерес также вызывают работы мастеров начала XX века Надежды Удальцовой, Мартироса Сарьяна, Зинаиды Серебряковой, Петра Кончаловского и других, представляющие поздний период их творчества.

Многие картины собрания входят в многочисленные монографии русских художников и экспонируются на выставках в России и за рубежом – в Москве, Петербурге, Хельсинки, Пори, Литве, Эстонии. Регулярно коллекция демонстрируется на тематических выставках в Латвийском Национальном художественном музее и других музеях Латвии. Особенно широко в последние годы работы коллекции были представлены на выставке «Secundum Artem. Академическая живопись 19 века» (ЛНХМ, 2003) – первой из цикла выставок, посвящённого столетнему юбилею музея. Можно отметить экспозиции «Петербургу – 300» (ЛНХМ, 2003), «Русская живопись из коллекции ЛНХМ» (Елгава, Резекне, Даугавпилс, 2000–2002), «Правда и красота. Русская реалистическая живопись из коллекции ЛНХМ» (Потенца, Италия, 2007–2008), «Эскизы и предметы. Майолика Вильгельма Тимма» (ЛНХМ, 2008).

В ближайших планах музея – выставка произведений русских художников, живших и творивших в Латвии в 1920–1930 годы.

Коллекция русской живописи в ЛНХМ дополняет представление о русском искусстве и в то же время напоминает об истоках латышской национальной школы живописи. Она давно является неотъемлемой частью художественного наследия Латвии и служит средством интеграции живущих здесь представителей разных культур.

Izstādes "Patiesība un skaistums. Krievu reālistiskā glezniecība no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas" kuratores Irēna Bužinska, Laura Gavioli, Ksenija Rudzīte un darba grupa: Džuzepe Marinelli, Serdžio Buonkristiāno, Magdalēna Trabače. Pirmā no labās Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktores vietniece zinātniskajā darbā Ginta Gerharde-Upeniece. 2007

Кураторы выставки «Правда и красота. Русская реалистическая живопись из коллекции Латвийского Национального художественного музея» Ирена Бужинская, Лаура Гавиоли, Ксения Рудзите и рабочая группа: Джузеппе Маринелли, Серджио Буонкристиано, Магдалена Трабаче. Первая справа – заместитель директора Латвийского Национального художественного музея по научной работе Гинта Герхарде-Упенице. 2007

Skats no izstādes "Patiesība un skaistums. Krievu reālistiskā glezniecība no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas", Galleria Civica di Palazzo Loffredo, Potenza, Itālija, 2007–2008

Фрагмент выставки «Правда и красота. Русская реалистическая живопись из коллекции Латвийского Национального художественного музея». «Galleria Civica di Palazzo Loffredo», Потенца, Италия. 2007–2008

Kuzma PETROVS-VODKINS. *Klusā daba*. 20. gs. 20. gadi. Audekls, eļļa. 38 x 49,5. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
 Кузьма ПЕТРОВ-ВОДКИН. *Натюрморт*. 1920. годы. Холст, масло. 38 x 49,5. Латвийский Национальный художественный музей

Vasilijš ŠUHAJEVS. *Bretaņas jumti*. 1929. Audekls, eļļa. 42 x 60. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
 Василий ШУХАЕВ. *Крыши Бретани*. 1929. Холст, масло. 42 x 60. Латвийский Национальный художественный музей